

ASPECTE PRIVIND LUPTA MASELOR POPULARE PENTRU INSTAURAREA ORGANELOR DEMOCRATICE ALE ADMINISTRAȚIEI DE STAT ÎN FOSTUL JUDEȚ DOROHOI

23 AUGUST 1944—MARTIE 1945

STELA GIOSAN

Lupta maselor populare pentru instaurarea și consolidarea puterii populare în România constituie parte integrantă a procesului revoluționar unic și neîntrerupt ce s-a desfășurat după 23 August 1944 și a dus la făurirea noii orînduiri sociale în țara noastră. În această luptă masele largi, populare, organizate și conduse de P.C.R. au dovedit o uriașă energie revoluționară și activitate creatoare, au dat pilde înălțătoare de dragoste față de patrie. Poporul român a pus în slujba revoluției toate forțele și energiile sale: brațul înarmat, patosul revoluționar, elanul creator, talentul, inima sa înflăcărată¹.

Revoluția națională armată antifascistă și antiimperialistă a dat luptei maselor populare, un impuls revoluționar pentru îndeplinirea unor obiective mereu mai înalte ale progresului social, pentru desăvîrșirea transformărilor burghezo-democratice și trecerea la instaurarea puterii populare, la îndeplinirea sarcinilor revoluției socialiste.

O importanță hotărîtoare pentru întregul proces revoluționar au avut-o marile bătălii în urma eliberării țării pentru organizarea clasei muncitoare, pentru o grupare a tuturor forțelor politice interesate în dezvoltarea țării, pe calea democrației și progresului revoluționar. În acest sens în septembrie 1944 Partidul Comunist din România a elaborat și publicat un proiect de platformă a Frontului Național Democrat ce cuprindea principalele obiective în jurul cărora trebuia dată lupta pentru instaurarea unui guvern democrat, participarea intensă la războiul antihitlerist, abolirea legilor fasciste, libertatea presei, întrunirilor și dreptului de organizare, lichidarea organizațiilor fasciste, arestarea și condamnarea criminalilor de război, exproprierea pămînturilor moșierești și improprietărea țaranilor fără pămînt sau cu pămînt puțin, condiții omeneste de muncă și de trai pentru muncitori, libertatea comerțului, democratizarea învățămîntului, naționalizarea Băncii Naționale și a celorlalte bănci, o nouă constituție etc.²

1 N. GOLDBERGER, *Rolul maselor în instaurarea și consolidarea puterii populare în România*, „Analele Institutului de istorie de pe lângă C.C. al P.C.R.», nr. 1, 1965, p. 27.

2 T. NECȘA, „Aspecte din lupta pentru instaurarea unor autorități locale, democratice. „Studii”, Rev. de istorie” anul XII, nr. 4, 1959, p. 283.

Pe baza acestei platforme s-a format Frontul Național Democrat în care a intrat: Partidul Comunist, Partidul Social-Democrat, Frontul Plugarilor, Uniunea Patrioților. Sub conducerea Partidului Comunist Român, Frontul Național Democrat a pornit lupta împotriva majorității reacționare din guvern și pentru schimbări radicale în vederea democratizării reale a vieții economice și politice. În această luptă care a început imediat după 23 August 1944 și s-a încheiat în preajma lui 6 martie 1945 un rol hotărâtor l-au avut acțiunile inițiate de Partidul Comunist, pentru instaurarea unei noi conduceri democratice în organele administrației locale. În focul luptelor revoluționare pentru democratizarea țării au apărut elementele puterii democrat-populare create de clasa muncitoare sub conducerea Partidului Comunist Român ca: gărzile patriotice înarmate, comitetele sindicale din întreprinderi, masele populare stăpîne pe stradă, în uzină și fabrici, comitetele țărănești. Acest proces de organizare politică a maselor s-a desfășurat în strînsă legătură cu antrenarea lor în lupta pentru sprijinirea războiului antihitlerist, democratizarea țării, înfăptuirea reformei agrare, instaurarea puterii populare.

Premizele cuceririi puterii locale de stat s-au cristalizat imediat după 23 august 1944 cînd guvernul nou instaurat în aceeași seară și-a pus în programul său de acțiune problema defascizării aparatului de stat central și local. Dacă ținem seama însă că primul guvern de după 23 August 1944 — Guvernul Sănătescu — format în majoritate din generali reacționari, a continuat să mențină în funcție aparatul administrativ antonescian pe care se sprijineau clasele exploatoare, ce nu se arătau dispuse să cedeze de bună voie pozițiile lor economice și politice, — democratizarea aparatului de stat central și local, era o problemă greu de realizat.

Față de această situație, Partidul Comunist Român s-a adresat masei populare chemîndu-le la luptă împotriva guvernului reacționar. Înțelegînd justetea chemării partidului, masele din întreaga țară încă din toamna anului 1944 au trecut la acțiuni în vederea democratizării reale a aparatului de stat, au luat cu asalt prefecturile, preturile și primăriile instalînd în fruntea lor oameni aleși de popor. „Cucerirea puterii locale de stat și îndeosebi a prefecturilor a căpătat în condițiile puternice împotriviri a claselor exploatoare, valențele uneia dintre cele mai importante bătălii politice”³.

Înlocuirea primarilor, notarilor, pretorilor și prefectilor proantonescieni a fost impusă de însăși cotitura politică pe care o înregistrase România. Drept urmare începînd din vara anului 1944 și pînă în primele zile ale lunii noiembrie același an, guvernul a înlocuit perfecții a 53 de județe din totalul celor 58 existente, precum și un mare număr de conducători ai unor instituții locale⁴.

Însă aceste schimbări nu corespundeau conținutului impus de procesul revoluționar în curs de desfășurare și nici cerințelor pe care masele populare le ridicau în fața noilor autorități. În multe județe, noii pre-

3 GH. TUȚUI, *Asaltul prefecturilor*. „Magazin istoric”, anul IV.

4 Ibidem.

fecti numiți de guvern proveneau din rindul ofițerilor superiori, majoritatea coloanei în rezervă, iar în altele a fost numit același om care deținuse funcția respectivă și în timpul dictaturii antonesciene. De aceea, atunci cînd a devenit clar faptul că prefectii, pretorii, și primarii numiți de guvern încearcă pe toate căile să frîneze procesul revoluționar din țară, masele populare conduse de P.C.R., de forțele democratice au declanșat largi acțiuni de înlocuire a acestora cu reprezentanți ai Frontului Național Democrat. Smulgerea treptată a verigilor aparatului de stat din mina forțelor reacționare a îngustat continuu sfera de exercitare a autorității majorității reacționare a guvernului, iar pozițiile cucerite de mase în aparatul de stat local și în guvern, au fost folosite cu succes în lupta împotriva reacțiunii.

Trebuie arătat însă, că înlăturarea conducerilor reacționare din fruntea organelor locale ale puterii de stat și înlocuirea lor cu reprezentanți ai forțelor democratice, nu s-a făcut peste tot în același fel datorită condițiilor specifice din diferite regiuni ale țării care erau determinate de : situația frontului, gradul de dezvoltare a luptei antifasciste, activitatea pe care o desfășurau organizațiile democratice, reprezentanții Partidului Comunist.

În fostul județ Dorohoi ca dealtfel în întreg Nordul Moldovei lupta pentru democratizarea aparatului de stat s-a desfășurat în mod mai deosebit față de restul țării, datorită faptului că această regiune se află după 23 August 1944 în situația de „spatele frontului“, că autoritățile locale au fost evacuate, că această regiune era izolată din toate punctele de vedere, față de restul țării. În această situație cînd autoritățile erau evacuate, cînd panica și dezorientarea claselor exploatatoare erau destul de puternice, Partidul Comunist Român și organizațiile democratice au mobilizat masele populare pentru instaurarea unor noi autorități. Odată cu eliberarea județului Dorohoi, au fost instalate într-o serie de localități noi autorități, prefecti, primari, pretori, care trebuiau să găsească cele mai bune soluții pentru normalizarea vieții economice și să dea totodată concurs favorabil reprezentanților Armatei Roșii prezente în teritoriu, în probleme de aprovizionare, cartiruire etc. Datorită acestor numiri de autorități locale, numai în cîteva din comunele județului ca de exemplu : Sirbi, Știubieni, Liveni, Drăgușeni s-au putut desemna primari cu adeziunea locuitorilor respectivi, aceasta și datorită prezenței în comuni a unui număr destul de mare de elemente reacționare, foști legionari⁵.

Desigur că o parte din noii primari numiți au încercat să se facă purtătorii intereselor mării majorități a populației, înaintînd prefecturii județului, (care fiind condusă de colonelul I. Barcan nici nu le dăduse confirmarea), numeroase rapoarte prin care solicitau ajutor pentru normalizarea vieții social economice, dar care au rămas fără răspuns. Trebuie însă arătat că și în rindul organelor nou create s-au strecurat și au rămas unele elemente necinstite foști legionari sau reprezentanți ai reacțiunii care căutau diferite modalități de a împiedica democratizarea reală a administrației locale. Aceste greutăți și piedici întîmpinate în ac-

țiunea de democratizare sînt reliefate în plîngerile locuitorilor din comune care neprimind rezolvare se soldau cu adevărate adunări populare în care se scandau lozinci „Jos primarul fascist“, „Vrem primar democrat“, adunări în care locuitorii erau potoliți numai de jandarmi ⁶.

În același sens, privind abuzul de putere, jaf și aducerea de injurii populației, se plîng și locuitorii orașului Dorohoi împotriva primarului cerînd schimbarea acestuia ⁷.

Aceștia însă vor fi înlăturați treptat de către masele populare, începînd din luna noiembrie cînd lupta pentru democratizare în județ intră într-o nouă fază, determinată de reîntoarcerea primului eșalon de evacuați, ai fostei administrații locale, cînd această luptă crește în intensitate și ampoare, concomitent cu lupta pentru instaurarea unui guvern democrat, a cărei parte integrantă era ⁸.

În această perioadă mitingurile, demonstrațiile, adunările cetățenești s-au îmbinat cu acțiunea de îndepărtare a elementelor fasciste din aparatul de stat, de ocupare cu forța a primăriilor și prefecturilor, iar mai tîrziu de confiscare a pămînturilor moșierești. Iată ce se spunea în acest sens într-o plîngere a unui locuitor din orașul Dorohoi nedreptățit de jandarmi, „astăzi cînd fiecare cetățean cinstit trebuie să dea concurs la instaurarea dreptății trebuie să luăm măsuri împotriva fostelor autorități care au făcut abuz, de putere în detrimentul locuitorilor“ ⁹.

Pe această linie se înscrie și alegerea noului prefect al județului Dorohoi în adunarea populară din 4 octombrie 1944 „prefect ales de voința poporului, chiar din rîndurile poporului cunoscînd durerile și nevoile poporului fiindcă le simte“ ¹⁰.

În primul său apel către populația județului, noul prefect democrat, Alexandru Faliboga arata că a fost ales în fruntea județului ca prefect, „acum cînd pentru prima oară norodul acestei țări se îndreaptă spre o Romînie Liberă, Independentă și Democratică. Crezul unui trecut de mai bine de 25 de ani, îmi dă poate dreptul să mă ridic întru apărarea obștei mele țărănești, pentru că poporul încă n-a avut în fruntea răspunderilor sale și acest post de răspundere decît pe baza unui program de dreptate pentru țărănime și pentru muncitorime în folosul obștei cele mult oropsite“ ¹¹.

Instalarea prefectului democrat la Dorohoi era o realizare de seamă a forțelor democratice din oraș și județ în fruntea cărora se aflau reprezentanții Partidului Comunist.

Întorși din evacuare foști funcționari sînt supuși unei comisii de triere pentru a se evita reîncadrarea la prefectură, primării, poliție a elementelor reacționare. De asemenea, în adunările populare, ale sindicatelor muncitorești, comitetelor țărănești, organizației Frontului Plugarilor s-a hotărît aderarea acestora la Platforma F.N.D., ale cărui obiec-

6 Idem, dosar 15/1944, f. 353.

7 Idem, dosar 21/1944, f. 1.

8 GH. TUȚUI, Op. cit., p. 13.

9 Arhivele Statului Botoșani, fond *Prefectura jud. Dorohoi*, dosar 50/1944, f. 12.

10 „Clopotul“ din 30 noiembrie 1944, p. 4.

11 Arhivele Statului Botoșani, fond *Prefectura jud. Dorohoi*, dosar 109/1944, f. 92.

tive — continuarea războiului pînă la nimicirea Germaniei, curățirea imediată a aparatului de stat și a întregii vieți publice de hitleriști, legionari și antonescieni, democratizarea reală și imediată a țării — se identificau cu dorințele maselor populare ¹².

Împotrivindu-se tendințelor forțelor reacționare, care încercau să reinstaleze în administrația județului pe cei ce deținuseră aceste funcții și în timpul dictaturii antonesciene, forțele democratice, masele populare din orașul și județul Dorohoi au organizat înfiltri, manifestații, adunări populare la care participanții scandau „Jos fascismul“, o „România cu adevărat democratică“.

Pe această linie a luptei pentru democratizarea adevărată se înscriu și manifestațiile populare ce au avut loc la Săveni și Darabani (unde era prezent și noul prefect) unde locuitorii după ce își aleseseră primari cu voința „obștei“ s-au adunat în fața primăriilor cerind „îndepărtarea completă a elementelor fasciste din aparatul de stat, întărirea luptei ce o duce Apărarea patriotică pentru ajutorarea luptătorilor împotriva fasciștilor“. Participanții la adunări care erau reprezentanți ai muncitorilor, țăranilor, studenților, au votat moțiunea privind intensificarea luptei pentru o România cu adevărat democratică și independentă ¹³.

În același mod au fost înlăturate din administrația locală și elementele necinstite, foști legionari, reacționari, ca de exemplu primarul comunei Adășeni, Gh. Cișlariu numit în aprilie 1944 și care „a fost destituit de popor datorită abuzurilor și ilegalităților comise cu ocazia colectărilor de vite ce le făcea numai de la oamenii săraci și înlocuit cu un reprezentant al Partidului Comunist“ ¹⁴.

Pentru aceleași motive au fost înlocuiți și primarii comunelor: Manoleasa, Hănțești, Coțușca, pentru „abuzuri în activitate, sau lipsa de încredere a populației în aceștia“ ¹⁵.

Manifestațiile populare, întrunirile, demonstrațiile în care se cerea instaurarea autorităților democratice locale, erau în strînsă legătură cu lupta pentru pămînt, exproprierea moșiilor și improprietărirea țăranilor fără pămînt sau cu pămînt puțin. Referindu-se la acest lucru prefectul județului Dorohoi nou ales fostul învățător Al. Faliboga arată într-un articol publicat în „Clopotul“ și „Scînteia“ că obiectivul comitetelor țărănești nu constă numai în lupta pentru administrarea moșiilor, părăsite de proprietarii acestora, ci urmăresc și „punerea în fruntea comunelor a oamenilor celor mai vrednici de încrederea populației, luptă pentru îmbunătățiri în condițiile de muncă și în viața comunală. Sat după sat, comună după comună și plasă după plasă se organizează și intră în Frontul Plugarilor — prin care întreaga țărănime din România se înfrățește pentru o luptă uriașă, lupta pentru pămînt, pentru libertate și pentru o viață mai bună“ ¹⁶.

12 „Clopotul“ din 13 octombrie 1944, p. 2.

13 „Clopotul“, din 8 octombrie 1944, p. 2.

14 Arhivele Statului Botoșani, fond Prefectura jud. Dorohoi, dosar 47/1945, f. 10-14.

15 Arhivele Statului Botoșani, fond Prefectura jud. Dorohoi, dosar 47/1945, filele 28-32 ; 48-49 ; 72-75.

16 „Clopotul“ 28 decembrie 1944, p. 4.

Avînd scopurile luptei bine definite în urma acțiunilor organizate în luna noiembrie în județ, putem spune că forțele maselor populare organizate și conduse de P.C.R., au cîștigat poziții principale în administrația locală, fapt ce a făcut să crească prestigiul politicii juste a P.C.R., F.N.D. și încrederea maselor în propriile forțe. Odată cu căderea celui de-al II-lea guvern reacționar și instaurarea la 6 decembrie 1944 a unui nou guvern condus de generalul Rădescu, care a promis intensificarea eforturilor pentru democratizarea țării, (numai datorită presiunii, reprezentanților F.N.D.), dar care a interzis orice fel de demonstrație populară, lupta maselor populare se intensifică și mai mult. Comisia interministerială nou constituită care avea drept scop examinarea situației din unele județe din nordul Moldovei și care a cuprins și reprezentanți ai P.C.R., și P.S.D. sosea la Dorohoi în 21 decembrie 1944. — În urma analizei pe care o face în județ se stabilește un plan de măsuri care cuprindea restabilirea urgentă a legăturilor cu centrul, numirea conducătorilor administrației județului să se facă pe baza acordului dintre organizațiile locale ale P.N.D., P.N.L. și P.N.T., — formarea unei comisii consultative pe lângă prefectură compusă din reprezentanții grupărilor democratice, luarea de măsuri pentru satisfacerea nevoilor locale pentru administrație, refacerea gospodăriilor distruse, efectuarea arăturilor etc. (și care au rămas numai pe hîrtie) — găsea la Dorohoi un prefect democrat, reprezentant al maselor populare, ales de acestea la 4 octombrie 1944. Era evident faptul că forțele democratice și-au întărit pozițiile în administrația județului. Astfel în 29 decembrie 1944 la Dorohoi se constituiau comitetele județene F.N.D. și F.U.M. Reprezentanții forțelor democratice participante la întrunirile respective în prezența delegaților Comitetul Regional a Partidului Comunist (Ganea) și al P.S.D. (Dr. Kessler) hotărâu formarea celor două comitete „în dorința de a contribui la crearea unității de luptă a muncitorimii“¹⁷.

Hotărîrea maselor populare de a realiza o democrație adevărată este evidențiată și la consfătuirea regională a delegaților organizațiilor patriotice, din nordul Moldovei ce a avut loc în decembrie 1944 la Iași, și unde s-a arătat că „prin lupta plină de hotărîre și vigilență contra fascismului s-au instituit comisii de triere a funcționarilor și s-au alungat polițiile fasciste ce s-au întors. Aparatul de stat trebuie să cuprindă numai elemente ce sînt hotărîte a aplica Platforma F.N.D. Împotriva greutăților fără nici un ajutor din afară, cu toate piedicile puse de elementele reacționare antonesciene ce au mai rămas în administrații, organizațiile patriotice au desfășurat o luptă hotărîtă pentru satisfacerea nevoilor cetățenești“¹⁸.

Începînd cu ianuarie 1945, acțiunile maselor populare pentru instalarea autorităților democratice se împletesc mai strîns decît pînă acum cu bătălia pentru pămînt, a cărui lipsă totdeauna devenea parcă mai acută, acum cînd se apropia primăvara. Această împletire a luptei ma-

17 „Clopotul“ 28 decembrie 1944, p. 4.

18 „Clopotul“, 14 decembrie 1944, p. 4.

selor populare își are esența în aceea că destinele muncitorilor și țăranilor se întrepătrund, căci țărănimea luptă alături de toate forțele progresiste pentru o democrație adevărată pentru o democrație a poporului ¹⁹.

Aproape la toate manifestările și adunările populare se cerea aplicarea platformei F.N.D. și înlocuirea guvernului Rădescu cu un guvern F.N.D., realizarea împrumutării țăranilor prin exproprierea moșiilor.

În rapoartele informative privind starea de spirit a populației din județul Dorohoi se arată că „locuitorii unor comuni sînt nemulțumiți că autoritățile locale nu sînt la înălțimea cerințelor și misiunilor ce le revin“, cerînd schimbarea acestora ca de exemplu primarii și ajutorii de primari de la comunile ; Vorniceni, Cracalia, Zamostea și Darabani ²⁰.

Cu toate măsurile luate pe plan local organele reacționare nu puteau rezista forțelor revoluționare îndrumate și conduse de partid. Un exemplu edificator îl constituie uriașa demonstrație care a avut loc în orașul Dorohoi în ziua de 14 februarie 1945 la care cei 5000 de participanți, țărani, muncitori, intelectuali, au cerut un guvern F.N.D. De asemenea, ei au manifestat pentru schimbarea primarului orașului care a fost legionar. Iată cum este prezentată această manifestație în ziarul „Clopotul“ : „armata a ocupat primăria, reprezentanții comitetului F.N.D. atrag atenția comandantului de garnizoană că apără astfel un fost fascist, reacționar, care a dat afară din localul primăriei pe delegații muncitorilor și delegații țăranilor din satul Treștiana. În cele din urmă datorită voinței maselor populare, armata s-a alăturat ei, refuzînd să-l mai apere pe mr. Gălușcă și au instalat împreună cu participanții la adunare pe delegatul F.N.D. Lebadă în funcția de primar“ ²¹.

Acțiuni similare unde participanții cereau un guvern F.N.D., și-și aleg primari din rîndurile lor, au avut loc la Darabani, Pomîrla, Dersca, Brăești, Corlăteni, Bălinești, Văculești, Hilișeu, Coțușca, Oroftiana. Mai mult decît atît locuitorii comunei Adășeni, în adunarea populară votează o moțiune prin care se face cunoscut prefectului că sînt de acord cu platforma F.N.D. și un guvern F.N.D., cu împrumutarea lor prin exproprierea moșiilor și înlocuirea primarului ca voință a întregii comuni ²².

Mobilizați de acest spirit revoluționar locuitorii comunei Manoleasa, în adunarea obștei au încheiat un proces-verbal de alegere a primarului comunei, semnat de participanții la adunare și în care se menționează că sînt de acord cu acesta și componența noului consiliu comunal ²³.

Organizați în Frontul Plugarilor țăranii satelor și comunelor județului Dorohoi participă la tot mai multe manifestații la care cer, „un guvern F.N.D. și împrumutarea grabnică“. Aspecte de la aceste ma-

19 „Clopotul“, 22 ianuarie 1945, p. 1.

20 Arhivele Statului Botoșani, fond Prefectura jud. Dorohoi“, dos. 33/1945, f. 10.

21 „Clopotul“, 15 februarie 1945, p. 3.

22 Arhivele Statului Botoșani, fond Prefectura jud. Dorohoi, dos. 31/1945, f. 157-158.

23 Idem, fila 28.

nifestații populare sînt prezentate pe larg în numeroase articole din ziarul „Clopotul“ sub genericul „Moldova de nord demostrează pentru un guvern F.N.D.“ relatînd evenimentele ce au loc în prima jumătate a lunii februarie în orașul și județul Dorohoi. Semnificativă pentru împotrivirea forțelor reacționare la acțiunea de democratizare reală pe care o doreau masele populare conduse de partid, este adunarea populară din 18 februarie 1945 de la Darabani, unde locuitorii comunei și-au ales un nou primar democrat, „reacționarii liberali s-au baricadat în localul primăriei și au tras focuri de armă. Dar țaranii adunați au reușit să-i îndepărteze pe aceștia și și-au instalat, primarul“²⁴.

Toate aceste acțiuni dovedesc faptul că în a doua jumătate a lunii februarie valul revoluționar care a cuprins orașele s-a extins foarte mult prin participarea maselor țărănești la lupta pentru un guvern democrat și pentru pămînt, și pot fi considerate ca adevărate riposte ale maselor populare împotriva măsurilor luate de guvernul Rădescu de a trage în marea demonstrație a oamenilor muncii din capitală care cereau un guvern democrat²⁵.

Valul de proteste împotriva reacțiunii din guvern creștea cu fiecare zi, luptele muncitorilor și țăranilor se contopeau într-un singur torent revoluționar care nu mai putea fi oprit de reacțiune. În primele zile ale lunii martie P.C.R., organizațiile democratice din județul Dorohoi, au mobilizat masele populare la acțiuni în care se cerea hotărît îndepărtarea guvernului Rădescu și înlocuirea lui cu un guvern democrat. Dintre acestea amintim pe cele din comunele; Lozna, Mihăileni, Zamos-tea, Văculești, în ultima comună participanții la adunare menționînd că primarul și ajutorul de primar fac propagandă fascistă făcînd în felul acesta greutăți în activitatea de democratizare reală și au cerut prefecturii schimbarea acestora din funcție²⁶.

Trăsătura dominantă a acestei noi etape în lupta pentru cucerirea primăriilor, a fost determinată de faptul că ea s-a desfășurat în strînsă legătură cu bătălia pentru pămînt. Edificator în acest sens este și formarea în județul Dorohoi a unei comisii pentru împroprietărire din reprezentanți ai organizațiilor democratice, încă de la 1 martie 1945 „pentru a împlini cu un ceas mai devreme arzătoarea problemă agrară, condiție sinequanon de așezare a României pe baze democratice“²⁷.

După cum se arăta și la Conferința prefectilor din Moldova, care, s-au întrunit la Iași din proprie inițiativă pentru a analiza situația grea a acestei provincii și a găsi soluțiile pentru remedierea ei, — „Moldova de Nord părăsită de aparatul administrativ, corp didactic, serviciu sanitar, a trecut la reorganizarea tuturor sectoarelor vieții sociale pe baze democratice“²⁸, — putem afirma că acțiunea de înlocuire a primarilor și prefectului exponenți ai vechiului regim, în județul Dorohoi poate fi considerată în majoritate înfăptuită pînă în preajma lui 6 martie 1945.

24 „Clopotul“, 24 februarie 1945, p. 4.

25 N. GOLDBERGER, p. cit. în „Anale“ anul XI, nr. 1/1965.

26 Arhivele Statului Botoșani, *fond Prefectura jud. Dorohoi*, dos. 8/1945, f. 189.

27 „Clopotul“, 23 februarie, 1945, p. 4.

28 Idem, p. 6.

În condițiile creșterii luptelor maselor populare organizate și conduse de Partidul Comunist Român, pentru instaurarea unui guvern democrat, „guvernul reacționar Rădescu trebuia să înțeleagă că 23 August 1944, înseamnă de fapt începutul democratizării țării și participarea maselor țărănești și muncitorești la conducerea treburilor obștești“²⁹.

Înlăturarea lui Rădescu la 28 februarie 1945, impusă de lupta maselor populare, a reprezentat un mare succes al forțelor democratice. Masele populare au înlăturat succesiv trei guverne reacționare și au impus la 6 martie 1945 instaurarea primului guvern democrat din istoria țării, în care clasa muncitoare avea rolul principal.

Proces revoluționar amplu, parte componentă a bătăliei generale pentru putere, democratizarea administrației de stat a reprezentat un moment de seamă al perioadei istorice cuprinse între 23 August 1944 — 6 Martie 1945. Multitudinea de forme și metode de luptă adoptate de Partidul Comunist Român în conformitate cu condițiile specifice ale zonelor țării, au reliefat justetea politicii partidului, au constituit o afirmare a înaltului spirit revoluționar al clasei muncitoare și al țărănimii, au demonstrat că mersul înainte spre democratizarea politică și socială a țării, este un proces ireversibil, pentru făurirea unor mărețe și ample transformări pe care poporul era chemat să le înfăptuiască în cadrul unei Românie libere, independente și suverane.

²⁹ Idem, p. 6.